

25.03.2013

Ryj/2

§ 334

Lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta

HEL 2013-002050 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta maa- ja metsätalousministeriölle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Vesihuoltolakiesityksen keskeiset muutokset koskevat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamismahdollisuutta, hulevesien hallinnan siirtymistä pääosin maankäyttö- ja rakennuslakiin, vesihuollon turvaamista erityistilanteissa, vesihuollon eriyttämistä kirjanpidossa sekä talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden lisäämistä, vesihuollon tietojärjestelmän luomista ja vakiohyvitystä vesihuollon keskeytymistilanteissa. Helsingin kaupunki pitää yleisesti ottaen tavoitteita hyvinä ja muutoksia tarpeellisina kilpailuneutraaliteettiin liittyviä tavoitteita lukuun ottamatta.

Vesihuoltolain soveltamisala ja sitä koskevat määrittelyt

Ehdotuksessa rajataan hulevesiviemärinti vesihuoltolaitosten tehtävien ulkopuolelle kunnan vastuulle. Ratkaisu on perusteltu ajatellen hulevesiin liittyviä ympäristöllisiä tavoitteita ja pyrkimystä vesihuollon taloudellisuuteen. Ehdotus ei poissulje vesihuoltolaitoksen toimintaa palvelutuottajana erillistä korvausta vastaan myös hulevesiviemäroinnissä. Linjaus on oikea sekä nykykäytännön näkökulmasta että pyrittäessä myös tulevaisuudessa tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen jäte- ja hulevesiviemärintiin.

Määrittelyissä ei tunnusteta nk. sekaviemäroinnin olemassaoloa. Synnä tähän lienee maankäyttö- ja rakennuslain 103 b §:ään ehdotettu pääsääntöinen kieltä johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin. On perusteltua määrittellä jätevesiviemäriin johdettu hulevesi jätevedeksi (sekaviemärivedeksi). Sen sijaan sekaviemäroinnin kategorinen torjunta ei ole perusteltua samoilla syillä, millä se voidaan hyväksyä maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:n perusteella. Lisäksi erityisesti tiiviissä kaupunkirakenteessa hulevesien johtaminen jätevesien käsittelyyn on perusteltavissa myös ympäristösyillä (purkuvesistöjen vedenlaatu).

Vesihuollon kehittäminen ja laitosten toiminta-alueiden määrittely

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Vesihuollon kehittämissuunnitelmien ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittelyyn liittyvät tehtävät kuuluvat kunnan tehtäviin yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja muiden kunnan vesihuoltoon osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyön lisääminen kehittämissuunnittelussa varmistaa kattavan tarkastelun koko tehtäväalueen kannalta.

Menettely parantaa kehittämissuunnitelmien realistisuutta ja osatehtävien tasapainoista kehittämistä. Toiminta-alueen laajapohjaisemmalla tarkastelulla varmistetaan alueellinen palvelutaso taloudellisesti mahdollisissa puitteissa. Valvontaviranomaisten rooli tässä yhteydessä on keskeinen erityisesti pienten laitosten osalta.

Riittävän tiedottamisen vaatimus varmistaa asukkaiden ja muiden osapuolten mahdollisuudet vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin.

Kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon/siitä vapauttaminen

Ehdotuksen mukaiset, tarkoituksenmukaisuusharkintaa korostavat linjaukset liittämistä koskevista reunaehdoista ovat oikeat.

Huleveden viemäröinti

Huleveden viemäröinnin järjestäminen esitetään kunnan tehtäväksi. Ehdotus mahdollistaa nykyistä paremmin hulevesien tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen prosessoinnin.

Hulevesien kokonaishallinta ja mm. ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa tapahtuu maankäytön suunnittelun ja muun suunnittelun esim. katu- ja yleisten alueiden suunnittelun yhteydessä. Rankkasateiden ja tulvien yleistyminen edellyttävät muita hulevesien hallintatoimenpiteitä kuin putkiviemäröintiä, jolloin vesihuoltolaitoksen vaikuttavuus hulevesien hallintaan pienenee ja maankäytön, yleisten alueiden ja rakentamisen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaavien tahojen osuus kasvaa.

Koska maankäytön suunnittelua, kaavoitusta ja rakentamista koskevat säännökset ovat maankäyttö- ja rakennuslaissa, on luontevaa, että myös hulevesien hallintaa koskevat säännökset ovat pääsääntöisesti samassa lainsäädännössä.

Vesihuoltolain uusien 17a, 17b ja 17c pykälien mukaan on mahdollista, että vesihuoltolaitos edelleen huolehtii huleveden viemäröinnistä, jos kunta niin päättää ja asiasta sovitaan. Järjestelmän käytännön toimivuuden kannalta on olennaista, että kunnille, joiden vastuulle hulevesien hallinta ehdotuksen mukaan siirtyy, varataan mahdollisuus sopia hulevesiviemäröinnin huolehtimisvastuusta ja siitä vesihuoltolaitokselle maksettavasta kustannuksista vastaavasta

korvauksesta. Erityisesti nk. sekaviemäröinnin osalta on tärkeää, että kunta voi osoittaa sen vesihuoltolaitoksen tehtäväksi korvausta vastaan nykykäytännön mukaisesti.

Vastaavasti kunnan kannalta on välttämätöntä antaa vesihuoltolainsäädännössä kunnalle mahdollisuus rahoittaa hulevesien viemärintiin ym. liittyvät kustannukset päätöksensä mukaan verovaroin tai kiinteistön omistajilta perittävin liittymismaksuin ja vuotuisin käyttömaksuin. Jälkimmäisellä tavalla kunnalle varataan parempi mahdollisuus kustannusten kattamiseen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Kuntien taloudenpidon kannalta on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että ehdotetut muutokset tarkoittavat joka tapauksessa kunnille uusia kustannuksia, koska kunnille asetetaan ehdotuksessa velvollisuus maksaa vesihuoltolaitoksille yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä. Suuressa kaupungissa, kuten Helsingissä, nämä kustannukset tulevat olemaan merkittävät.

Laki antaa kunnalle mahdollisuuden säädellä kiinteistöjen toimenpiteitä siten, ettei kiinteistökohtaisista toimenpiteistä aiheudu haittaa naapurustolle. Asiaa koskevat määräykset selkiinnyttävät ristiriitatilanteiden hallintaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudessa 103 b §:n 4 kohdassa asetetaan tavoitteeksi luopua hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Kohtaa tulisi terävöittää niin, että tavoitteena olisi luopua puhtaiden hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Likaiset hulevedet on syytä johtaa jätevesien käsittelyyn.

Vesihuoltolainsäädännön muuttamisessa on syytä kuitenkin ottaa huomioon jo olemassa olevien viemärintijärjestelmien laatu sekä tosiasialliset taloudelliset ja tekniset mahdollisuudet kasvattaa hulevesiviemärien johtokykyä. Taloudellisista ja teknisistä syistä on myös välttämätöntä säätää esitetyllä tavalla poikkeuksista, joiden nojalla hulevesiä voidaan tietyissä tilanteissa johtaa jätevesiviemäreihin.

Ehdotetussa maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:ssä poikkeusmenettely edellyttää kunnan määräämän viranomaisen suostumusta. Suostumus voidaan pykälän mukaan antaa vain määrääjäksi. Pykälän perustelujen mukaan sekaviemäroinnistä luopumista voidaan harkita esimerkiksi viemärien peruskorjauksen yhteydessä. Kyseistä 103 f §:ää ja sen perusteluja ei tule tulkita siten, että kunnalle voisi syntyä velvollisuus omien kiinteistöjensä osalta luopua sekaviemäroinnistä ja/tai velvollisuus edellyttää sekaviemäroinnistä luopumista muilta kiinteistönomistajilta, jos pykälässä määritellyt suostumuksen antamisen edellytykset edelleen

täyttyvät. Sekaviemäröinnistä luopumisesta aiheutuvat kustannukset olisivat esimerkiksi Helsingin kantakaupungin alueella huomattavat.

Maankäyttö- ja rakennuslain uusi 103 g § edellyttää kunnalta erityisen hulevesisuunnitelman laatimista. Suunnitelmassa tulee esittää yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat ratkaisut ja elementit sekä järjestelmän vaikutusalueen raja. Suunnitelma tulee laatia asemakaavan pohjalle tai muuhun katu- tai yleisen alueen suunnitelmaan perustuen. Edelleen suunnitelman laadinnassa edellytetään noudatettavaksi asemakaavan laadinnassa noudatettavaa vuorovaikutusmenettelyä.

Hulevesisuunnitelma laissa esitettyine sisältöineen on välttämätön ja keskeinen väline hulevesihallintaa kehitettäessä. Suunnitelman laatiminen maankäytön tai samankaltaisen suunnitelman pohjalle ei kuitenkaan ole mielekästä. Suunnitelma tulisi pikemminkin laatia ja päivittää valuma-alueen tai viemäröintialueen laajuisena, jotta hulevesijärjestelmän tarkastelu ja toimivuuden kehittäminen tehdään kokonaisvaltaisesti. Hulevesisuunnitelman laatiminen kaavoitustyön mukaista vuorovaikutusmenettelyä noudattaen ei ole kaikissa kohteissa perusteltua, ja se tulisikin jättää harkinnanvaraiseksi.

Lähtökohta, että kunta voi periä hulevesijärjestelmää koskien liittymis- ja käyttömaksun on perusteltu. Laskutusperusteista tulee saada yksityiskohtaisempi määrittely ennen kuin taksan määrääminen voidaan tehdä yhteismitallisesti eri kunnissa.

Erityistilanteisiin varautuminen

Keskeistä uudistetussa vesihuoltolaissa ovat uudet pykälät 15a ja 15b, jotka koskevat vesihuollon erityistilanteisiin varautumista. Vesihuoltolaitoksen tulee laatia suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta ja se tulee toimittaa valvontaviranomaisille ja pelastusviranomaiselle. Kunnan on omalta osaltaan suunniteltava varautumistoimenpiteet verkostojen ulkopuolella. Lisäykset ovat tarpeellisia, koska etenkin talousveden saannin ja laadun suhteen on vesihuoltolaitoksilla erityistilanteissa ollut ongelmia. Verkostot myös vanhenevat ja vuoto- ym. riskit lisääntyvät. Vesihuoltopalvelujen saatavuuteen ja etenkin hyvälaatuisen talousveden turvaamiseen on täten kiinnitettävä enemmän huomiota.

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyys

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyyteen on uudistetussa lakiesityksessä kiinnitetty huomiota. EU:n kilpailulainsäädäntö huomioiden lakiesityksessä on vaatimus kunnallisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

Helsingin kaupunki katsoo, että kyseistä säädöstä ei tulisi ottaa vesihuoltolakiin, vaan jättää yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva sääntely yleislain eli kuntalain tulevan uudistuksen varaan. Muussa tapauksessa vastaavia säädöksiä tulisi ottaa lähtökohtaisesti kaikkiin muihinkin erityislakeihin. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Esitetyssä vesihuoltolain 20 a §:ssä on asetettu velvollisuus koko vesihuoltolaitoksen yhtiöittämiseen, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Tältä osin säännös ei vastaa kuntalain muutosesityksen valmistelussa esillä ollutta sääntelyä, jonka mukaan yhtiöittämisvelvollisuus koskee tehtävää, jota harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Jos kyseinen säädös lopulta otetaan vesihuoltolakiin, sitä koskevaa esitystä tulee tarkentaa. Yhtiöittämisvelvollisuuden tulisi koskea vesihuollonkin osalta vain tehtäviä, joita hoidetaan kilpailutilanteessa markkinoilla, ei koko vesihuoltolaitosta.

Helsingin kaupunki pitää perusteltuna, että yhtiöittämisvelvollisuuden ulkopuolelle on joka tapauksessa rajattu niin sanottu luonnollinen monopoli. Näin ollen vesihuoltolaitos voisi toimia jatkossakin kunnallisena laitoksena kunnan sille hyväksymällä toiminta-alueella ja omien verkostojensa alueella.

Taloudenpidon läpinäkyvyyden osalta voidaan todeta, että vesihuoltopalvelujen hinnan tulee olla kohtuullinen, erityisesti ottaen huomioon vesihuollon välttämättömyyspalveluluonne sekä kiinteistöjen liittämismvelvollisuus vesihuoltolaitoksen verkostoon laitoksen toiminta-alueella. Esityksen tavoitteena olevaa vesihuollon kokonaiskustannusten kohtuullisuuden varmistamista voidaan pitää kannatettava ja tärkeänä asiana myös Helsingin kaupungin ja sen asukkaiden kannalta. Tätä tarkoitusta tukevat vesihuoltolaitoksen taloudenpidon asianmukaisuuteen ja läpinäkyvyyteen liittyvät sääntelyehdotukset.

Toiminnan läpinäkyvyyttä edistämään on esitetty uutena säännöksenä vesihuollon tietojärjestelmän luomista, josta vastaa Suomen ympäristökeskus. Vesihuoltolaitosten velvollisuus on toimittaa tarpeelliset tiedot tietojärjestelmään. Tietoja tarvitaan arvioitaessa vesihuoltolaitosten tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta. Asiasta voidaan säätää lisää valtioneuvoston asetuksella. Säännöksestä ei käy ilmi, onko esimerkiksi kunnan valvovalla viranomaisella mahdollisuutta saada tietoja tästä järjestelmästä. Järjestelmän käyttöoikeuksista tulisi olla lisää tietoa.

Vakiohyvitys

Vesihuoltolakiin ehdotetaan myös lisäpykälää 27a vakiohyvityksestä. Säännöksen mukaan vesihuoltolaitos maksaisi vakiohyvitystä

25.03.2013

Ryj/2

asiakkaalle, jos vesihuolto keskeytyy yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi, ja kyse ei ole ylivoimaisesta esteestä. Vakiohyvityksen maksuperusteena olevat tilanteet jäävät kuitenkin säännöksessä jonkin verran epämääräisiksi ja niitä tulisi täsmentää.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HE-luonnos vesihuoltolainsäädännön muuttamiseksi
- 2 Kaupunginhallituksen lausunto 20.9.2010
- 3 Talous- ja suunnittelukeskuksen lausunto

Otteet

Ote

Maa- ja metsätalousministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne antaa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta maa- ja metsätalousministeriölle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Vesihuoltolakiesityksen keskeiset muutokset koskevat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamismahdollisuutta, hulevesien hallinnan siirtymistä pääosin maankäyttö- ja rakennuslakiin, vesihuollon turvaamista erityistilanteissa, vesihuollon eriyttämistä kirjanpidossa sekä talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden lisäämistä, vesihuollon tietojärjestelmän luomista ja vakiohyvitystä vesihuollon keskeytymistilanteissa. Helsingin kaupunki pitää yleisesti ottaen tavoitteita hyvinä ja muutoksia tarpeellisina kilpailuneutraaliteettiin liittyviä tavoitteita lukuun ottamatta.

Vesihuoltolain soveltamisala ja sitä koskevat määrittelyt

Ehdotuksessa rajataan hulevesiviemärointi vesihuoltolaitosten tehtävien ulkopuolelle kunnan vastuulle. Ratkaisu on perusteltu ajatellen hulevesiin liittyviä ympäristöllisiä tavoitteita ja pyrkimystä vesihuollon taloudellisuuteen. Ehdotus ei poissulje vesihuoltolaitoksen toimintaa palvelutuottajana erillistä korvausta vastaan myös hulevesiviemäroinnissä. Linjaus on oikea sekä nykykäytännön

näkökulmasta että pyrittäessä myös tulevaisuudessa tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen jäte- ja hulevesiviemärointiin.

Määrittelyissä ei tunnusteta nk. sekaviemäroinnin olemassaoloa. Syynä tähän lienee maankäyttö- ja rakennuslain 103 b §:ään ehdotettu pääsääntöinen kieltä johtaa hulevesiä jätevesiviemäriin. On perusteltua määrittellä jätevesiviemäriin johdettu hulevesi jätevedeksi (sekaviemärivedeksi). Sen sijaan sekaviemäroinnin kategorinen torjunta ei ole perusteltua samoilla syillä, millä se voidaan hyväksyä maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:n perusteella. Lisäksi erityisesti tiiviissä kaupunkirakenteessa hulevesien johtaminen jätevesien käsittelyyn on perusteltavissa myös ympäristösyillä (purkuvesistöjen vedenlaatu).

Vesihuollon kehittäminen ja laitosten toiminta-alueiden määrittely

Vesihuollon kehittämissuunnitelmien ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittelyyn liittyvät tehtävät kuuluvat kunnan tehtäviin yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja muiden kunnan vesihuoltoon osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyön lisääminen kehittämissuunnittelussa varmistaa kattavan tarkastelun koko tehtäväalueen kannalta.

Menettely parantaa kehittämissuunnitelmien realistisuutta ja osatehtävien tasapainoista kehittämistä. Toiminta-alueen laajapohjaisemmalla tarkastelulla varmistetaan alueellinen palvelutaso taloudellisesti mahdollisissa puitteissa. Valvontaviranomaisten rooli tässä yhteydessä on keskeinen erityisesti pienten laitosten osalta.

Riittävän tiedottamisen vaatimus varmistaa asukkaiden ja muiden osapuolten mahdollisuudet vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin.

Kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon/siitä vapauttaminen

Ehdotuksen mukaiset, tarkoituksenmukaisuusharkintaa korostavat linjaukset liittämistä koskevista reunaehdoista ovat oikeat.

Huleveden viemärointi

Huleveden viemäroinnin järjestäminen esitetään kunnan tehtäväksi. Ehdotus mahdollistaa nykyistä paremmin hulevesien tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen prosessoinnin.

Hulevesien kokonaishallinta ja mm. ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa tapahtuu maankäytön suunnittelun ja muun suunnittelun esim. katu- ja yleisten alueiden suunnittelun yhteydessä. Rankkasateiden ja tulvien yleistyminen edellyttävät muita hulevesien hallintatoimenpiteitä kuin putkiviemärointiä, jolloin vesihuoltolaitoksen vaikuttavuus hulevesien hallintaan pienenee ja

maankäytön, yleisten alueiden ja rakentamisen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaavien tahojen osuus kasvaa.

Koska maankäytön suunnittelua, kaavoitusta ja rakentamista koskevat säännökset ovat maankäyttö- ja rakennuslaissa, on luontevaa, että myös hulevesien hallintaa koskevat säännökset ovat pääsääntöisesti samassa lainsäädännössä.

Vesihuoltolain uusien 17a, 17b ja 17c pykälien mukaan on mahdollista, että vesihuoltolaitos edelleen huolehtii huleveden viemäroinnistä, jos kunta niin päättää ja asiasta sovitaan. Järjestelmän käytännön toimivuuden kannalta on olennaista, että kunnille, joiden vastuulle hulevesien hallinta ehdotuksen mukaan siirtyy, varataan mahdollisuus sopia hulevesiviemäroinnin huolehtimisvastuusta ja siitä vesihuoltolaitokselle maksettavasta kustannuksista vastaavasta korvauksesta. Erityisesti nk. sekaviemäroinnin osalta on tärkeää, että kunta voi osoittaa sen vesihuoltolaitoksen tehtäväksi korvausta vastaan nykykäytännön mukaisesti.

Vastaavasti kunnan kannalta on välttämätöntä antaa vesihuoltolainsäädännössä kunnalle mahdollisuus rahoittaa hulevesien viemärointiin ym. liittyvät kustannukset päätöksensä mukaan verovaroin tai kiinteistön omistajilta perittävin liittymismaksuin ja vuotuisin käyttömaksuin. Jälkimmäisellä tavalla kunnalle varataan parempi mahdollisuus kustannusten kattamiseen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Kuntien taloudenpidon kannalta on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että ehdotetut muutokset tarkoittavat joka tapauksessa kunnille uusia kustannuksia, koska kunnille asetetaan ehdotuksessa velvollisuus maksaa vesihuoltolaitoksille yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä. Suuressa kaupungissa, kuten Helsingissä, nämä kustannukset tulevat olemaan merkittävät.

Laki antaa kunnalle mahdollisuuden säädellä kiinteistöjen toimenpiteitä siten, ettei kiinteistökohtaisista toimenpiteistä aiheudu haittaa naapurustolle. Asiaa koskevat määräykset selkiinnyttävät ristiriitatilanteiden hallintaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudessa 103 b §:n 4 kohdassa asetetaan tavoitteeksi luopua hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Kohtaa tulisi terävöittää niin, että tavoitteena olisi luopua puhtaiden hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Likaiset hulevedet on syytä johtaa jätevesien käsittelyyn.

Vesihuoltolainsäädännön muuttamisessa on syytä kuitenkin ottaa huomioon jo olemassa olevien viemärointijärjestelmien laatu sekä tosiasialliset taloudelliset ja tekniset mahdollisuudet kasvattaa

hulevesiviemärien johtokykyä. Taloudellisista ja teknisistä syistä on myös välttämätöntä säätää esitetyllä tavalla poikkeuksista, joiden nojalla hulevesiä voidaan tietyissä tilanteissa johtaa jätevesiviemäreihin.

Ehdotetussa maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:ssä poikkeusmenettely edellyttää kunnan määräämän viranomaisen suostumusta. Suostumus voidaan pykälän mukaan antaa vain määrääjäksi. Pykälän perustelujen mukaan sekaviemäroinnistä luopumista voidaan harkita esimerkiksi viemärien peruskorjauksen yhteydessä. Kyseistä 103 f §:ää ja sen perusteluja ei tule tulkita siten, että kunnalle voisi syntyä velvollisuus omien kiinteistöjensä osalta luopua sekaviemäroinnistä ja/tai velvollisuus edellyttää sekaviemäroinnistä luopumista muilta kiinteistönomistajilta, jos pykälässä määritellyt suostumuksen antamisen edellytykset edelleen täyttyvät. Sekaviemäroinnistä luopumisesta aiheutuvat kustannukset olisivat esimerkiksi Helsingin kantakaupungin alueella huomattavat.

Maankäyttö- ja rakennuslain uusi 103 g § edellyttää kunnalta erityisen hulevesisuunnitelman laatimista. Suunnitelmassa tulee esittää yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat ratkaisut ja elementit sekä järjestelmän vaikutusalueen rajaus. Suunnitelma tulee laatia asemakaavan pohjalle tai muuhun katu- tai yleisen alueen suunnitelmaan perustuen. Edelleen suunnitelman laadinnassa edellytetään noudatettavaksi asemakaavan laadinnassa noudatettavaa vuorovaikutusmenettelyä.

Hulevesisuunnitelma laissa esitettyine sisältöineen on välttämätön ja keskeinen väline hulevesihallintaa kehitettäessä. Suunnitelman laatiminen maankäytön tai samankaltaisen suunnitelman pohjalle ei kuitenkaan ole mielekästä. Suunnitelma tulisi pikemminkin laatia ja päivittää valuma-alueen tai viemärointialueen laajuisena, jotta hulevesijärjestelmän tarkastelu ja toimivuuden kehittäminen tehdään kokonaisvaltaisesti. Hulevesisuunnitelman laatiminen kaavoitustyön mukaista vuorovaikutusmenettelyä noudattaen ei ole kaikissa kohteissa perusteltua, ja se tulisikin jättää harkinnanvaraiseksi.

Lähtökohta, että kunta voi periä hulevesijärjestelmää koskien liittymis- ja käyttömaksun on perusteltu. Laskutusperusteista tulee saada yksityiskohtaisempi määrittely ennen kuin taksan määrääminen voidaan tehdä yhteismitallisesti eri kunnissa.

Erityistilanteisiin varautuminen

Keskeistä uudistetussa vesihuoltolaissa ovat uudet pykälät 15a ja 15b, jotka koskevat vesihuollon erityistilanteisiin varautumista. Vesihuoltolaitoksen tulee laatia suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta ja se tulee toimittaa valvontaviranomaisille ja

pelastusviranomaiselle. Kunnan on omalta osaltaan suunniteltava varautumistoimenpiteet verkostojen ulkopuolella. Lisäykset ovat tarpeellisia, koska etenkin talousveden saannin ja laadun suhteen on vesihuoltolaitoksilla erityistilanteissa ollut ongelmia. Verkostot myös vanhenevat ja vuoto- ym. riskit lisääntyvät. Vesihuoltopalvelujen saatavuuteen ja etenkin hyvälaatuisen talousveden turvaamiseen on täten kiinnitettävä enemmän huomiota.

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyys

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyyteen on uudistetussa lakiesityksessä kiinnitetty huomiota. EU:n kilpailulainsäädäntö huomioiden lakiesityksessä on vaatimus kunnallisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

Helsingin kaupunki katsoo, että kyseistä säädöstä ei tulisi ottaa vesihuoltolakiin, vaan jättää yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva sääntely yleislain eli kuntalain tulevan uudistuksen varaan. Muussa tapauksessa vastaavia säädöksiä tulisi ottaa lähtökohtaisesti kaikkiin muihinkin erityislakeihin. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Esitetyssä vesihuoltolain 20 a §:ssä on asetettu velvollisuus koko vesihuoltolaitoksen yhtiöittämiseen, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Tältä osin säännös ei vastaa kuntalain muutosesityksen valmistelussa esillä ollutta sääntelyä, jonka mukaan yhtiöittämisvelvollisuus koskee tehtävää, jota harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Jos kyseinen säädös lopulta otetaan vesihuoltolakiin, sitä koskevaa esitystä tulee tarkentaa. Yhtiöittämisvelvollisuuden tulisi koskea vesihuollonkin osalta vain tehtäviä, joita hoidetaan kilpailutilanteessa markkinoilla, ei koko vesihuoltolaitosta.

Helsingin kaupunki pitää perusteltuna, että yhtiöittämisvelvollisuuden ulkopuolelle on joka tapauksessa rajattu niin sanottu luonnollinen monopoli. Näin ollen vesihuoltolaitos voisi toimia jatkossakin kunnallisena laitoksena kunnan sille hyväksymällä toiminta-alueella ja omien verkostojensa alueella.

Taloudenpidon läpinäkyvyyden osalta voidaan todeta, että vesihuoltopalvelujen hinnan tulee olla kohtuullinen, erityisesti ottaen huomioon vesihuollon välttämättömyyspalveluluonne sekä kiinteistöjen liittämismuunnosten vesihuoltolaitoksen verkostoon laitoksen toiminta-alueella. Esityksen tavoitteena olevaa vesihuollon kokonaiskustannusten kohtuullisuuden varmistamista voidaan pitää kannatettava ja tärkeänä asiana myös Helsingin kaupungin ja sen asukkaiden kannalta. Tätä tarkoitusta tukevat vesihuoltolaitoksen

25.03.2013

Ryj/2

taloudenpidon asianmukaisuuteen ja läpinäkyvyyteen liittyvät sääntelyehdotukset.

Toiminnan läpinäkyvyyttä edistämään on esitetty uutena säännöksenä vesihuollon tietojärjestelmän luomista, josta vastaa Suomen ympäristökeskus. Vesihuoltolaitosten velvollisuus on toimittaa tarpeelliset tiedot tietojärjestelmään. Tietoja tarvitaan arvioitaessa vesihuoltolaitosten tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta. Asiasta voidaan säätää lisää valtioneuvoston asetuksella. Säännöksestä ei käy ilmi, onko esimerkiksi kunnan valvovalla viranomaisella mahdollisuutta saada tietoja tästä järjestelmästä. Järjestelmän käyttöoikeuksista tulisi olla lisää tietoa.

Vakiohyvitys

Vesihuoltolakiin ehdotetaan myös lisäpykälää 27a vakiohyvityksestä. Säännöksen mukaan vesihuoltolaitos maksaisi vakiohyvitystä asiakkaalle, jos vesihuolto keskeytyy yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi, ja kyse ei ole ylivoimaisesta esteestä. Vakiohyvityksen maksuperusteena olevat tilanteet jäävät kuitenkin säännöksessä jonkin verran epämääräisiksi ja niitä tulisi täsmentää.

Esittelijä

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää kaupungin lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamiseksi 12.3.2013 mennessä. Lausunnon antamiselle on saatu lisää aikaa 26.3.2013 saakka.

Uudistuksella saatetaan vesihuoltolainsäädäntö vastaamaan vesihuoltolain säätämisen jälkeen ilmenneitä tarpeita. Muutosehdotusten tarkoituksena on muun muassa parantaa erityisesti vesihuoltolaitoksen ylläpitoa ja riskien hallintaa, tietohuoltoa, taloudenpidon läpinäkyvyyttä, kilpailuneutraaliteettia sekä yhdyskunnan hulevesien hallintaa. Lisäksi tarkoituksena on helpottaa erilaisten vesihuoltoratkaisujen käyttöä taajamien ulkopuolella.

Ehdotus hallituksen esitykseksi on liitteenä 1 ja on myös luettavissa maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilta osoitteesta: www.mmm.fi/index/ministerio/lausunnolla.html.

Kaupunginhallitus on 20.9.2010 antanut lausuntonsa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän loppuraportista. Lausunto on liitteenä 2.

Hallituksen esityksen sisällöstä

Esityksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa turvallisten ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus sekä parantaa

hulevesien kokonaishallintaa. Pääosin muutoksilla tarkennetaan ja täydennetään jo nyt voimassa olevaa sääntelyä.

Esittelijä toteaa, että Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat luovuttaneet vesihuoltotoimintansa vuoden 2010 alusta lukien perustamallaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle. Pääosa ehdotuksista kohdistuu suoraan kuntayhtymän toimintaan.

Uudistuksen keskeiset kohdat koskevat vesihuoltolaitoksen ylläpitoa, talouden valvontaa ja kilpailuneutraliteettia, vakiohyvitystä, erityistilanteisiin varautumista sekä hulevesien hallintaa. Vesihuoltolakiin on otettu vesihuollon kehittämiseen ja toimintavarmuuteen, kiinteistöjen liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoon ja vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyteen liittyviä säännöksiä. Kunnan velvollisuutena on laatia ja pitää ajan tasalla alueensa vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmien laadinnassa tulee varata valvontaviranomaisille tilaisuus tulla kuulluksi. Kehittämissuunnitelmasta tulee tiedottaa ja se tulee saattaa yleisesti saataville.

Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaamiseksi erityistilanteissa on vesihuoltolaitokselle asetettu velvollisuus laatia ja pitää ajan tasalla suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta. Laitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvoitteita käyttämänsä raakaveden laatuun ja määrään kohdistuvista riskeistä on tarkennettu.

Vesihuollon toimintavarmuutta edistävästä ehdotuksista lakiin on myös otettu vesihuollon asiakkaille vesihuollon keskeytyksestä maksettavaa vakiohyvitystä koskevat säännökset sekä palvelujen turvaamista ja kunnan varautumista erityistilanteissa koskevat säännökset.

Lakiehdotuksessa on vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä koskeva säännös. Sen mukaan kunnan tai muun julkisyhteisön on muodostettava omistamastaan vesihuoltolaitoksesta yhtiö, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunnallinen laitos voisi edelleen hoitaa vesihuoltoa luonnollisena monopolina kunnan sille hyväksymällä toiminta-alueella ja omien verkostojensa alueella.

Lakiesityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”Laitos olisi yhtiötettävä, jos se tarjoaisi esimerkiksi vesihuollosta huolehtimiseen liittyviä palveluja toisen vesihuoltolaitoksen verkostojen alueella. Toiminnan yhtiöittäminen saattaisi olla tarpeen myös silloin, jos kunnallinen laitos merkittävässä määrin toimittaisi vettä toiselle vesihuoltolaitokselle tai teollisuusyritykselle tai vastaanottaisi niiden jätevesiä.”

Helsingin kaupungin osalta keskeisin asia on hulevesien hallinta. Suurin periaatteellinen muutos vesihuoltolaissa on hulevesien ja

perustusten kuivatusvesien viemäroinnin irrottaminen vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon käsitteestä. Hulevesien kokonaishallinnasta säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa, johon on otettu uusi 13a - luku Hulevesiä koskevat erityiset säännökset.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettäisiin hulevesien hallinnan määritelmistä ja tavoitteista, kiinteistön omistajan ja kunnan vastuista sekä hulevesiä koskevien määräysten antamisesta.

Hulevesillä tarkoitetaan rakennetulla alueella maan pinnalle tai muulle vastaavalle pinnalle kertyvää sade- ja sulamisvettä sekä rakennetun alueen kuivatusvettä. Hulevesien hallinnalla tarkoitetaan hulevesien imeyttämiseen, johtamiseen, viemärointiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä ja hulevesijärjestelmällä hulevesien hallintaan tarkoitettujen rakenteiden kokonaisuutta.

Kiinteistön hulevesien hallinnasta vastaa kiinteistön omistaja tai haltija. Kiinteistön hulevedet tulee johtaa yhdyskunnan järjestelmään. Pääsääntöisesti hulevesiä ei ehdotuksen mukaan saisi johtaa jätevesiviemäriin.

Lakiehdotuksen mukaan kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella, ja kunta voi ottaa hulevesien hallinnan järjestääkseen muullakin alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain uudessa luvussa säädettäisiin hulevesisuunnitelmasta, joka olisi uusi tekninen suunnitelma. Hulevesisuunnitelma voitaisiin sisällyttää katusuunnitelmaan tai yleisen alueen suunnitelmaan. Suunnitelmassa esitettäisiin yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet sekä osoitettaisiin kiinteistöt, jotka kuuluvat yhdyskunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen.

Kunnalla olisi ehdotuksen mukaan mahdollisuus periä kiinteistöiltä julkisoikeudellisia maksuja hulevesien hallinnasta. Hulevesijärjestelmän rakentamiskustannusten kattamiseksi voitaisiin periä liittymismaksua sekä käytöstä ja vuosittaisesta ylläpidosta vuosittaista maksua. Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan. Vesihuoltolain mukaiset yksityisoikeudelliset hulevesimaksut poistuisivat samalla.

Vesihuoltolaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa olisi lisäksi säännökset siitä, että kunta voisi neuvoteltuaan vesihuoltolaitoksen kanssa päättää, että laitos huolehtisi huleveden viemäroinnistä osana kunnan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua hulevesijärjestelmää. Lakiin on otettu säännökset edellytyksistä, joilla ko. kaltainen päätös voidaan tehdä. Mikäli laitos huolehtii huleveden viemäroinnistä sopimuksen perusteella, se perii kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen huleveden viemäroinnistä.

25.03.2013

Ryj/2

Jos hulevesiä johdetaan jätevesiviemärissä, on kysymys jäteveden viemäroinnistä. Ns. sekaviemärit olisivat tämän mukaisesti jätevesiviemäreitä.

Saadut lausunnot

Rakennusvirasto pitää perusteltuna hulevesiviemäroinnin siirtämistä kunnan vastuulle. Rakennusvirasto ei pidä perusteltuna esitettyä sekaviemäroinnin kieltoa. Rakennusvirasto kiinnittää lausunnossaan huomiota myös ehdotettuun hulevesisuunnitelman laatimistapaan ja esittää sen osalta joitakin tarkistusehdotuksia mm. suunnitelmien pohjatietojen ja vuorovaikutuksen osalta. Rakennusvirasto kannattaa yhteistyön lisäämistä vesihuollon kehittämissuunnitelmien laadinnassa.

Ympäristökeskus pitää yleisesti ottaen lakiehdotuksen tavoitteita hyvinä ja muutoksia tarpeellisina. Maankäyttö- ja rakennuslakiin otetut hulevesiä koskevat säännökset edistävät tavoitteellista ja hyvää hulevesien kokonaishallintaa. Ympäristökeskuksen mielestä kaupungin hulevesistrategiaa ei ole tarpeen muuttaa uusien säännösten johdosta. Ympäristökeskus pitää hyvinä erityistilanteisiin varautumista koskevia säännöksiä.

Talous- ja suunnittelukeskus pitää uudistamishdotuksia tarkoituksenmukaisina ja kannatettavina kilpailuneutraliteettiin liittyviä tavoitteita lukuun ottamatta. Kilpailuneutraliteettia koskevia säännöksiä ei tulisi ottaa vesihuoltolakiin, vaan jättää kuntalain tulevan uudistuksen varaan. Talous- ja suunnittelukeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota myös tarpeisiin jatkaa sekavesiviemärointiä joillakin alueilla sekä hulevesien viemäroinnin kustannusten kattamiseen.

Talous- ja suunnittelukeskuksen lausunto on liitteenä 3.

Esittelijän kannanotot

Esittelijä toteaa, että ehdotetut muutokset ovat pääosin kannatettavia. Laki mahdollistaa Helsingin hulevesiviemäroinnin järjestämisen vastaisuudessa nykykäytännön mukaisesti vesihuoltolaitoksen avulla, mikä on kaupungin osittaisen sekaviemäroinnin kannalta hyvä asia. Ehdotukseen sisältyvät säännökset hulevesien hallinnan osalta selkiinnyttäisi kunnan ja vesihuoltolaitoksen keskinäistä toimintaa ja suhdetta.

Esittelijä ei kannata kilpailuneutraliteettia koskevien säännösten ottamista vesihuoltolakiin.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

25.03.2013

Ryj/2

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HE-luonnos vesihuoltolainsäädännön muuttamiseksi
- 2 Kaupunginhallituksen lausunto 20.9.2010
- 3 Talous- ja suunnittelukeskuksen lausunto

Otteet

Ote

Maa- ja metsätalousministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Tiedoksi; Muutoksenhaku: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Rakennusvirasto
Ympäristökeskus

Päätöshistoria

Ympäristökeskus Ympäristövalvontayksikkö 27.2.2013

HEL 2013-002050 T 03 00 00

Ympäristökeskus antaa kaupunginhallitukselle ehdotuksesta esitykseksi vesihuoltolainsäädännön uudistamisesta seuraavan lausunnon. Lausunnon määräaika on 27.2.2013.

Taustatiedot

Vesihuoltolain uudistamisen tarkoituksena on saada laki vastaamaan nykyisiä vesihuollon tarpeita. Uudistuksilla pyritään parantamaan vesihuoltolaitosten ylläpitoa ja riskien hallintaa, tietohuoltoa, taloudenpidon läpinäkyvyyttä, kilpailuneutraliteettia sekä yhdyskunnan hulevesien hallintaa. Lisäksi helpotetaan erilaisten vesihuoltoratkaisujen käyttöönottoa taajamien ulkopuolella.

Ympäristökeskuksen lausunto

Vesihuoltolakiesityksen keskeiset muutokset koskevat vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamismahdollisuutta, hulevesien hallinnan siirtymistä pääosin maankäyttö- ja rakennuslakiin, vesihuollon turvaamista erityistilanteissa, vesihuollon eriyttämistä kirjanpidossa sekä talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden lisäämistä, vesihuollon tietojärjestelmän luomista ja vakiohyvitystä vesihuollon keskeytymistilanteissa. Ympäristökeskus pitää yleisesti ottaen tavoitteita hyvinä ja muutoksia tarpeellisina.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Toiminta-alueen supistaminen

Vesihuollon toiminta-alueen supistaminen uudessa pykälässä 8a ei vaikuta todennäköiseltä tiivistyvällä Helsingin kaupungin alueella, mutta saattaa olla tarpeellinen muissa kunnissa, jossa väestömäärä vähenee ja taajamienkin asukasmäärä voi pienentyä. Tällöin muut vesihuoltoratkaisut esim. kiinteistökohtaiset ratkaisut tulevat kustannustehokkaammiksi.

Hulevesien hallinta

Ympäristökeskus katsoo, että hulevesien kokonaishallinnan kannalta hulevesisäännösten siirtäminen maankäyttö- ja rakennuslakiin on toimivampi ratkaisu. Samalla hulevesien hallinta siirtyy kuntien vastuulle ja lakimuutosesityksen mukaan hulevesiviemäröinnin osalta huolehtimisvastuusta kunta ja vesihuoltolaitos voivat sopia keskenään. Vesihuoltolain uusien 17a, 17b ja 17c pykälien mukaan on mahdollista, että vesihuoltolaitos edelleen huolehtii huleveden viemäröinnistä, jos kunta niin päättää ja asiasta sovitaan. Tällöin kuitenkin vesihuoltolaitoksen ylläpitämät hulevesiviemärit ovat osa yhdyskunnan hulevesijärjestelmää, josta kunta vastaa.

Hulevesien kokonaishallinta ja mm. ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa tapahtuu jo maankäytön suunnittelun ja muun suunnittelun esim. katu- ja yleisten alueiden suunnittelun yhteydessä. Koska maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta sekä rakentamista koskevat säännökset ovat maankäyttö- ja rakennuslaissa, on luontevaa, että myös hulevesien hallintaa koskevat säännökset ovat pääsääntöisesti samassa lainsäädännössä. Rankkasateiden ja tulvien yleistymisen edellyttävät muita hulevesien hallintatoimenpiteitä kuin putkiviemäröintiä, jolloin vesihuoltolaitoksen vaikuttavuus hulevesien hallintaan pienenee ja maankäytön, yleisten alueiden ja rakentamisen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaavien tahojen osuus kasvaa.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin lisätään uusi luku 13a luku hulevesiä koskevista erityisistä säännöksistä. Hulevesien hallintaa koskevat yksityiskohtaiset määräykset annettaisiin tämän lain säännösten kautta. Uudessa luvussa määritellään hulevesien hallinnan tavoitteet ja annetaan kunnalle mahdollisuus antaa hulevesiä koskevia alueellisia ja kiinteistökohtaisia määräyksiä. Lisäksi kunta voi antaa määräyksiä hulevesistä aiheutuvien haittojen poistamisesta sekä kieltää huleveden johtamisen jätevesiviemäriin. Kunta hyväksyy myös hulevesisuunnitelman, jossa esitetään yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet. Lisäksi kunnalla on mahdollisuus kerätä hulevesistä maksuja. Ympäristökeskus toteaa, että kaikki maankäyttö- ja rakennuslain uuden 13a luvun säännökset edistävät tavoitteellista

hyvää hulevesien kokonaishallintaa.

Määräyksiä ja kieltoja voi antaa kunnan määräämä monijäseninen toimielin. Määräysten valmistelussa, laatimisessa ja hyväksymisessä on noudatettava, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään rakennusjärjestyksestä. Ympäristökeskus ehdottaa säännöksessä tarkoitetuksi toimielimeksi rakennuslautakuntaa, koska säännöksessä viitataan rakennusjärjestykseen ja määräyksiä voidaan täten sisällyttää rakennusjärjestykseen. Kiinteistökohtaisia määräyksiä voidaan antaa myös rakennusluvilla.

Helsingin kaupungilla on vuonna 2009 kaupunginhallituksen hyväksymä Helsingin kaupungin hulevesistrategia. Nyt ehdotetut uudet säännökset maankäyttö- ja rakennuslakiin tukevat Helsingin hulevesistrategian tavoitteita kaikilta osin ja antavat enemmän taustatukea ja määräysvaltaa strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan Helsingin kaupungin hulevesistrategiaa ei ole tarpeen muuttaa uusien säännösten johdosta. Lakimuutosesityksen perusteluissa todetaankin, että kuntien strategiat hulevesien hallinnasta voivat olla laissa tarkoitetun hulevesisuunnitelman pohjana.

Erityistilanteisiin varautuminen

Keskeistä uudistetussa vesihuoltolaissa ovat uudet pykälät 15a ja 15b, jotka koskevat vesihuollon erityistilanteisiin varautumista. Vesihuoltolaitoksen tulee laatia suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta ja se tulee toimittaa valvontaviranomaisille ja pelastusviranomaiselle. Kunnan on omalta osaltaan suunniteltava varautumistoimenpiteet verkostojen ulkopuolella. Lisäykset ovat tarpeellisia, koska etenkin talousveden saannin ja laadun suhteen on vesihuoltolaitoksilla erityistilanteissa ollut ongelmia. Verkostot myös vanhenevat ja vuoto- ym. riskit lisääntyvät. Vesihuoltopalvelujen saatavuuteen ja etenkin hyvälaatuisen talousveden turvaamiseen on täten kiinnitettävä enemmän huomiota.

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyys

Vesihuoltolaitosten toiminnan läpinäkyvyyteen on uudistetussa lakiesityksessä kiinnitetty huomiota. EU:n kilpailulainsäädäntö huomioiden lakiesityksessä on vaatimus kunnallisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä, jos laitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla. Vesihuollon kirjanpito tulee myös eriyttää kunnan tai yrityksen kirjanpidossa muista toiminnoista. Tilinpäätöstietoja ja toimintaa koskevia tarkennuksia on esitetty vesihuoltolakiin. Uusilla säännöksillä pyritään selkeyttämään kirjanpitoa ja tekemään vesihuoltolaitosten talous näkyvämmäksi.

25.03.2013

Ryj/2

Toiminnan läpinäkyvyyttä edistämään on esitetty uutena säännöksenä vesihuollon tietojärjestelmän luomista, josta vastaa Suomen ympäristökeskus. Vesihuoltolaitosten velvollisuus on toimittaa tarpeelliset tiedot tietojärjestelmään. Tietoja tarvitaan arvioitaessa vesihuoltolaitosten tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta. Asiasta voidaan säätää lisää valtioneuvoston asetuksella. Säännöksestä ei käy ilmi, onko esimerkiksi kunnan valvovalla viranomaisella mahdollisuutta saada tietoja tästä järjestelmästä. Järjestelmän käyttöoikeuksista tulisi olla lisää tietoa.

Vakiohyvitys

Vesihuoltolakiin ehdotetaan myös lisäpykälää 27a vakiohyvityksestä. Säännöksen mukaan vesihuoltolaitos maksaisi vakiohyvitystä asiakkaalle, jos vesihuolto keskeytyy yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi, ja kyse ei ole ylivoimaisesta esteestä. Vakiohyvityksen maksuperusteena olevat tilanteet jäävät kuitenkin säännöksessä jonkin verran epämääräisiksi ja niitä tulisi täsmentää.

Lisätiedot

Paula Nurmi, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32005
paula.nurmi(a)hel.fi

Rakennusvirasto 25.2.2013

HEL 2013-002050 T 03 00 00

Rakennusvirasto esittää lausuntonaan vesihuoltolainsäädännön muutosehdotuksesta seuraavaa:

Yleistä

Vesihuoltolain muutoksen keskeisiä tavoitteita ovat kunnan ja vesihuoltolaitoksen keskinäisten vastuiden ja velvoitteiden täsmentäminen, vesihuoltolaitoksen operatiivista ja taloudellista toimintaa ja raportointia koskevien tehtävien selkiinnyttäminen ja vesihuoltolaitosten irrottaminen hulevesiviemärointiä koskevista tehtävistä. Erityisesti hulevesien viemäroinnin järjestämisen osoittaminen kunnan tehtäväksi on johtanut tarpeeseen täydentää maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta sitä koskevilla määräyksillä.

Muutosten vaikutukset kohdistuvat ensi sijassa kunta – vesilaitokset rajapintaan ja tehtäväjakoon, vesilaitosten liiketoiminnallisten velvoitteiden ja vastuiden täsmentämiseen, vesihuollon asiakkaiden oikeuksiin ja eri viranomaisten rooleihin vesihuollon turvaamisessa ja valvonnassa. Ehdotetut muutokset vaikuttavat erityisesti pienempiin vesilaitoksiin (paikalliset vesiosuuskunnat tms.). Kuntien kannalta uusi

lainsäädäntö vahvistaa niiden roolia vesihuoltopalvelujen tarjonnan viranomais- ja muussa ohjauksessa sekä siirtää vastuun hulevesiviemäroinnin järjestämisestä yksiselitteisesti kunnille.

Vesihuoltolain soveltamisala ja sitä koskevat määrittelyt

Ehdotuksessa rajataan hulevesiviemärointi vesihuoltolaitosten tehtävien ulkopuolelle kunnan vastuulle. Ratkaisu on perusteltu ajatellen hulevesiin liittyviä ympäristöllisiä tavoitteita ja pyrkimystä vesihuollon taloudellisuuteen. Ehdotus ei poissulje vesihuoltolaitoksen toimintaa palvelutuottajana erillistä korvausta vastaan myös hulevesiviemäroinnissä. Linjaus on oikea sekä nykykäytännön näkökulmasta että pyrittäessä myös tulevaisuudessa tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen jäte- ja hulevesiviemärointiin. Kunnissa, joissa vesihuoltolaitos on vastannut tähän saakka molemmista, hulevesiviemäroinnin pakottaminen myös operatiivisesti kunnan tuottamaksi palveluksi olisi erityisesti asukkaiden kannalta ollut vaikeasti ymmärrettävissä.

Määrittelyissä ei tunnusteta nk. sekaviemäroinnin olemassaoloa. Syynä tähän lienee MRL:n 103 b §:ään kirjattu penseys hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. On perusteltua määritellä jätevesiviemäriin johdettu hulevesi jätevedeksi (sekaviemärivedeksi). Sen sijaan sekaviemäroinnin kategorinen torjunta ei ole perusteltua samoilla syillä, millä se voidaan hyväksyä MRL:n 103 f §:n perusteella. Lisäksi erityisesti tiiviissä kaupunkirakenteessa hulevesien johtaminen jätevesien käsittelyyn on perusteltavissa myös ympäristösyillä (purkuvesistöjen vedenlaatu).

Vesihuollon kehittäminen ja laitosten toiminta-alueiden määrittely

Vesihuollon kehittämissuunnitelmien ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittelyyn liittyvät tehtävät kuuluvat kunnan tehtäviin yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja muiden kunnan vesihuoltoon osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyön lisääminen kehittämissuunnittelussa varmistaa kattavan tarkastelun koko tehtäväalueen kannalta.

Menettely parantaa kehittämissuunnitelmien realistisuutta ja osatehtävien tasapainoista kehittämistä. Toiminta-alueen laajapohjaisemmalla tarkastelulla varmistetaan alueellinen palvelutaso taloudellisesti mahdollisissa puitteissa. Valvontaviranomaisten rooli tässä yhteydessä on keskeinen erityisesti pienten laitosten osalta. Riittävän tiedottamisen vaatimus varmistaa asukkaiden ja muiden osapuolten mahdollisuudet vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin.

Kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon / siitä vapauttaminen

Ehdotuksen mukaiset, tarkoituksenmukaisuusharkintaa korostavat linjaukset liittämistä koskevista reunaehdoista ovat oikeat.

Huleveden viemäröinti

Huleveden viemäröinnin järjestäminen esitetään kunnan tehtäväksi. Ehdotus mahdollistaa aikaisempaa paremmin hulevesien tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen prosessoinnin kuin sen ollessa vesihuoltolaitoksen tehtävä. Tämä on mahdollista, koska hulevesikysymys on ratkaistava selvästi osana maankäytön suunnittelun kokonaisuutta eikä pelkästään viemäröintijärjestelyä. Tarve korostuu ilmastonmuutoksesta aiheutuvien tulvariskien kasvaessa.

Erityisesti nk. sekaviemäröinnin osalta on kuitenkin tärkeää, että kunta voi osoittaa sen vesihuoltolaitoksen tehtäväksi korvausta vastaan.

Huleveden viemäröintiä koskevat määräykset on siirretty maankäyttö- ja rakennuslakiin. Vastuullisena tahona hulevesien kokonaishallinnassa on kunta kiinteistöjen vastatessa tonttikohtaisesta järjestelystä. Laki antaa kunnalle mahdollisuuden säädellä kiinteistöjen toimenpiteitä siten, ettei kiinteistökohtaisista toimenpiteistä aiheudu haittaa naapurustolle. Asiaa koskevat määräykset selkiinnyttävät ristiriitatilanteiden hallintaa.

MRL 103 b §:n 4 kohdassa asetetaan tavoitteeksi ehkäistä hulevesien johtamista jätevesiviemäriin. Kohtaa tulisi terävöittää niin, että tavoitteena olisi luopua puhtaiden hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Likaiset hulevedet on syytä johtaa jätevesien käsittelyyn.

MRL 103 g § edellyttää kunnalta erityisen hulevesisuunnitelman laatimista. Suunnitelmassa tulee esittää yhdyskunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat ratkaisut ja elementit sekä järjestelmän vaikutusalueen rajaus. Suunnitelma tulee laatia asemakaavan pohjalle tai muuhun katu- tai yleisen alueen suunnitelmaan perustuen. Edelleen suunnitelman laadinnassa edellytetään noudatettavaksi asemakaavan laadinnassa noudatettavaa vuorovaikutusmenettelyä.

Hulevesisuunnitelma laissa esitettyine sisältöineen on välttämätön ja keskeinen väline hulevesihallintaa kehitettäessä. Suunnitelman laatiminen maankäytön tai samankaltaisen suunnitelman pohjalle ei kuitenkaan ole mielekästä. Suunnitelma tulisi pikemminkin laatia ja päivittää valuma-alueen tai viemäröintialueen laajuusena, jotta hulevesijärjestelmän tarkastelu ja toimivuuden kehittäminen tehdään kokonaisvaltaisesti. Hulevesisuunnitelman laatiminen kaavoitustyön mukaista vuorovaikutusmenettelyä noudattaen ei ole kaikissa kohteissa perusteltua, ja tulisi jättää harkinnanvaraiseksi.

25.03.2013

Ryj/2

Lähtökohta, että kunta voi periä hulevesijärjestelmää koskien liittymis- ja käyttömaksun on perusteltu. Laskutusperusteista tulee saada yksityiskohtaisempi määrittely ennen kuin taksan määrääminen voidaan tehdä yhteismitallisesti eri kunnissa.

Lisätiedot

Antti Rautiainen, lakimies, puhelin: 310 38503
antti.rautiainen(a)hel.fi